

صبح زنگنه

کارشناس مسائل خاورمیانه

تحولات اخیر رخ داده در عراق ریشه‌های دورتر و جدیدتری دارد که ریشه اصلی و دور تر در خود قانون اساسی عراق است که به نحوی تدوین شده که زمینه بروز اختلاف و یا معطل شدن کارهای دولت وجود دارد و نیازمند رفتار متمددانه و رفتار عاقلانه از سوی جامعه است. اگر جامعه نتواند این رفتار و برخورد معقول را انجام دهد تا بحث دموکراسی را عملی کند همه این امور محتمل بوده، هست و پیش می‌آید. از طرف دیگر عراق البته سابقه کودتا‌های متعدد، ناامنی، اشغالگری، حضور اشغالگران انگلیسی در مقطعی از تاریخ، عثمانی‌ها در دوره‌های قبل تر و آمریکایی‌ها در دوره جدیدتر را دارد. حضور نیروهای خارجی در طول زمان‌های اشغال‌شان آثار ی برجای گذاشته و نیروهای به آنها نزدیک‌تر شده‌اند که باعث بروز این گونه رفتار شده که همچنان نیز وجود دارد. بعد از اشغال عراق توسط آمریکا، سقوط صدام و تدوین قانون اساسی جدید امید می‌رفت که این قانون تا حدود زیادی بتواند راه حل مسائل و مطالبات گروه‌های مختلف و مولفه‌های اجتماعی مختلف را فراهم کند، اما به سبکی که تدوین شد از یکسری خطرات منع شد ولی راهکارهای حل اختلافات سیاسی را شاید با توجه به اینکه جامعه عراق یک جامعه رشد یافته به لحاظ تجربه سیاسی و دموکراتیک نبوده این نوع درگیری‌ها و اختلافات پیش آمده است. در انتخابات اخیر که ریشه‌های جدیدتر این قضیه است انتخابات بر مبنای قانون جدید بر گزار شد و در قانون جدید تشکل‌ها و نیروهای قدرتمند که حضور فراگیرتری در سطح جامعه داشتند نتوانستند در مهندسی حضور خود در انتخابات به نحو صحیح و فنی عمل کنند و لذا در خیلی از جاها با حضور چندین نامزد از یک تفکر و جبهه کرسی‌های زیادی را از دست دادند. ثانیاً عدول از روش انتخابات لیستی و فهرستی باعث شد این تشکل‌های فراگیر نتوانند از اضافه ظرفیت رأی خود به نفع همفکرانشان استفاده کنند. در نتیجه این شد که گروهی که زمینه اجتماعی بزرگ‌تری داشت تعداد کرسی‌های کمتری حاصل کند و گروهی که نسبتاً تندروی داشت و با گروه‌های مختلف ائتلاف کرده بود تعداد کرسی‌های بالاتری بیابد. اما نه تعداد کرسی‌های گروه‌های فراگیرتر به حد نصاب لازم رسید و نه گروه آقای مقتدی صدر بلکه هر کدام نتوانستند در اندازه ۷۰ کرسی رأی بیآورند. اما این تعداد تا حدنصاب پیداکردن اکثریت مطلق کافی نبود و طرفین ناگزیر بودند که با سایر گروه‌ها ائتلاف کنند. اما مقتدی صدر که حائز ۳ یا ۴ کرسی بیشتر شده بود از بخش احزاب شیعی دیگر ادعای فراکسیون اکثریتی کرد و چون نمی‌توانست نصف به علاوه یک نمایندگان را داشته باشد و حاضر نشده بود با احزاب شیعی ائتلاف کند به سراغ احزاب اهل سنت و کرد رفت و ائتلاف سه گانه‌ای تشکیل داد که طبیعتاً این نوع ائتلاف کارهای بازی سیاسی را بهم ریخت، چراکه رئیس‌جمهور باید از سوی احزاب کرد انتخاب می‌شد و بقیه مولفه‌های اجتماعی یعنی سنی و شیعه این سهمیه را قبول داشتند. رئیس پارلمان را اهل سنت انتخاب و کردها و شیعه‌ها در این انتخاب حق دخالت نداشتند. اما در مورد تشکیل هیات دولت و نخست وزیر حق شیعیان بود و مقتدی صدر به سراغ اهل سنت و کردها رفت و آنها را شریک کرد. طبعاً این حق شیعه را که با هزار زحمت و مجاهدت به‌دست آمده بود عملاً کمرنگ می‌کرد و این حق می‌توانست به سایر مولفه‌ها منتقل شود. از اینجا بود که سایر احزاب شیعی با مقتدی صدر به اختلاف افتادند لذا مقتدی صدر نتوانست دولتی که می‌خواست تشکیل دهد و به دلیل آبستراسکسیون یا امتناع احزاب شیعی از تشکیل جلسه و موافقت با این موضوع، این زمینه‌ای شد تا مقتدی صدر علیه احزاب شیعی قدم قلم کند و به تشکیل پارلمان معترض باشد و مانع تشکیل پارلمان شد. با عدم تشکیل پارلمان احزاب شیعی که می‌توانستند دولت جدیدی تشکیل دهند و نخست وزیری را برگزینند نتوانستند این مطلب را در پارلمان به کرسی بنشانند. ورود نیروهای هوادار مقتدی صدر به پارلمان و بعد ورود به ساختمان‌های قوه قضائیه و محاصره دیوان عالی کشور یا دادگاه فدرال عراق عملاً صحنه ائتلاف‌های گوناگون را بهم زد. این کار نمی‌توانست مورد قبول اهل سنت، رئیس‌جمهور و نخست وزیر باشد. بلکه حتی نمایندگی سازمان ملل در عراق هم نسبت به این رویه معترض شد و لذا جریان صدر احساس کرد که از سوی جهت‌ها و طرف‌های مختلف مورد اعتراض است. این بود که دست به نوعی لشکر کشی زد اما در این میان با کناره گیری آیتا... سید کاظم حائری از مرجعیتی که مورد تأیید آیتا... سید محمد صادق صدر پدر مقتدی بود عملاً ساختار فکری، اعتقادی مقتدی و طر فدارانش را بهم ریخت. این کار مقتدی صدر و هوادارانش احساس کرد که در آن‌ها بکسر اعتقادی و مرجعیت مورد قبول و توصیه پدرش را دید ناگزیر شد خود هم اعلام کناره‌گیری از فعالیت سیاسی کند و به تعطیلی همه موسسات وابسته به غیر از سه موسسه تن دهد.

ویژه

اشتباه محاسباتی

برخی رژیم‌های منطقه

مشاور تیم مذاکره کننده ایران در مذاکرات وین با اشاره به اینکه برخی حکومت‌های منطقه در بروز ناآرامی‌ها و تحولات اخیر در عراق نقش داشته‌اند، اقدام آن‌ها را یک اشتباه محاسباتی تلقی کر. محمد مرندی درباره برخی تحولات و ناآرامی‌های اخیر عراق، در صفحه توئیترش نوشت: آن دسته از رژیم‌های منطقه که مقتدی صدر را به سمت این وضعیت غمبار سوق دادند، سخت دچار اشتباه محاسباتی شدند. مرندی ادامه داد: آن‌ها از روی ندانستگی موجب کاهش نفوذ خود شده و موجب تقویت دولت ائی عراق شدند. اظهارات مرندی در پی این مطرح می‌شود که به دنبال اعلام کناره گیری مقتدی صدر، رهبر جریان صدر عراق از دنیای سیاست، حامیان این جریان در برخی از شهرها به خیابان آمده و مقره‌های دولتی را به تصرف درآوردند. کاخ ریاست‌جمهوری عراق یکی از اماکنی است که حامیان صدر وارد آن شده‌اند. در پی هرج و مرج ایجاد شده در پایتخت عراق، دولت این کشور از ساعت ۱۵:۳۰ دبروز به وقت محلی هر گونه تردد در بغداد را ممنوع کرد.

احمد حکیمی پور در گفت و گو با «آرمان ملی»:

ارائه آمار مشکلات مردم را حل نمی‌کند

برجام اسیر گروکنشی‌های سیاسی شده‌است

مردم به سفره خود نگاه می‌کنند نه اظهارات مسئولان

برجام به دلیل تأخیر در تصمیم‌گیری‌ها وارد یک فرایند فرسایشی شده‌است

آرمان ملی – احسان انصاری:نشست خبری رئیس‌جمهور که برای ارائه گزارش درباره عملکرد یک‌ساله دولت برگزار شد حاوی نکات مهمی بود. رئیس‌جمهور از چهار شرط ایران برای توافق سخن گفت که تردیدها را درباره واکنش طرف غربی بیشتر می‌کند. نکته مهمی که در این زمینه وجود دارد این است که اصولگرایان مدعی بودند با تشکیل دولت توسط ابراهیم رئیسی سرمایه اجتماعی این جریان در بین مردم بیشتر خواهد شد. **توافقی که بعید به نظر می‌رسد در یک سال گذشته محقق شده باشد.** «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی این موضوعات با دکتر احمد حکیمی پور، فعال سیاسی اصلاح‌طلب و عضو سابق شورای شهر تهران گفت‌وگو کرده‌است. حکیمی پور معتقد است: «مهم‌ترین چالش جریان اصولگرایی تناقض‌هایی است که اصولگرایان با آن مواجه هستند. اصولگرایان در گذشته در بیرون از قوه مجریه قرار داشتند و وعده‌ها و شعارهایی مطرح کردند که آرمان‌گرایانه بود. این جریان هنگامی که قوه مجریه را به دست گرفت متوجه شد که شرایط به شکلی که آنها تصور می‌کردند نیست و برخی چالش‌های جدی در کشور وجود دارد. امروز اصولگرایان در شرایطی قرار گرفته‌اند که باید به این مسائل پاسخ دهند.» در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

کند و در همین راستا مشکلات مردم کاهش پیدا می‌کرد. مجلس یازدهم با مصوبه‌ای که تصویب کرد به شکلی دست دولت روحانی را بست. از سوی دیگر با اینکه دست دولت رئیسی را برای برجام باز گذاشته اما هنوز برجام به نتیجه نرسیده است. نکته دیگر اینکه کسی درباره محتوای مذاکرات به مردم گزارش نمی‌دهد که چه اتفاقی در مذاکرات در حال رخ دادن است. **اصولگرایان انتظار داشتند که با حضور ابراهیم رئیسی در پاستور سرمایه اجتماعی و سیاسی خود را ارتقا بدهند.** آیا این اتفاق در یک سال گذشته رخ داده‌است؟ اصولگرایان باید واقعیت‌های جامعه را نظر بگیرند که آیا در یک سال گذشته میزان رضایت‌مندی مردم نسبت به گذشته بیشتر شده یا خیر. سرمایه اجتماعی دارای شاخصه‌هایی است که مهم‌ترین آن کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش رفاه و آرامش در سطح جامعه است. باید شرایط را مورد سنجش قرار داد که در یک سال گذشته چه اتفاقی در کشور رخ داده و آیا دولتی برآمده از جریان اصولگرایی موفق شده در این زمینه گام‌های رو به جلویی را بردارد. سرمایه اجتماعی براساس واقعیت‌ها جامعه و میزان رضایت‌مندی مردم بالا می‌رود. در شرایط کنونی صداوسیما، مجلس و نهادهای دیگر مرتب از دولت تعریف و تمجید می‌کنند و عملکرد دولت را به شکلی ارائه می‌دهند که تغییرات زیادی در کشور به وجود بیآورد. برخی از مشکلات کشور در یک سال گذشته حل نشده است. امروز هنگامی که با مردم برخورد می‌کنیم مشاهده می‌کنیم که همچنان نگرانی‌ها و نارضاحتی‌ها به خصوص در زمینه مسائل اقتصادی و گرانی‌ها در سطح جامعه وجود دارد. از سوی دیگر آسیب‌های اجتماعی که عمده‌ترین ناشی از مسائل اقتصادی امروز هنگامی که با مردم برخورد می‌کنیم مشاهده می‌کنیم که همانان نگرانی‌ها و نارضاحتی‌ها به خصوص در زمینه مسائل اقتصادی و گرانی‌ها در سطح جامعه وجود دارد. از سوی دیگر آسیب‌های اجتماعی که عمده‌ترین ناشی از مسائل اقتصادی امروز هنگامی که با مردم برخورد می‌کنیم مشاهده می‌کنیم که همانان نگرانی‌ها و نارضاحتی‌ها به خصوص در زمینه مسائل اقتصادی و گرانی‌ها در سطح جامعه وجود دارد. از سوی دیگر آسیب‌های اجتماعی که عمده‌ترین ناشی از مسائل اقتصادی امروز هنگامی که با مردم برخورد می‌کنیم مشاهده می‌کنیم که همانان نگرانی‌ها و نارضاحتی‌ها به خصوص در زمینه مسائل اقتصادی و گرانی‌ها در سطح جامعه وجود دارد.

است افزایش داشته است. زمانی ما می‌توانیم از ارتقای سرمایه اجتماعی بگویم که آمارها نشان بدهد که میزان رفاه مردم افزایش داشته و از سوی دیگر میزان آسیب‌های اجتماعی نیز کاهش داشته است.

مهم‌ترین چالش‌های جریان اصولگرایی را در شرایط کنونی چه می‌دانید؟

مهم‌ترین چالش‌های جریان اصولگرایی تناقض‌هایی است که اصولگرایان با آن مواجه هستند. اصولگرایان در گذشته در بیرون از قوه مجریه قرار داشتند و وعده‌ها و شعارهایی مطرح کردند که آرمان‌گرایانه بود. این جریان هنگامی که قوه مجریه را به دست گرفت متوجه شد که شرایطی به شکلی که آنها تصور می‌کردند نیست و برخی چالش‌های جدی در کشور وجود دارد. امروز اصولگرایان در شرایطی قرار گرفته‌اند که باید به این مسائل پاسخ دهند. به عنوان مثال در دولت گذشته شکلی را مطرح کردند و امروز سخنان دیگری مطرح می‌کنند. نکته دیگر اختلافاتی است که در جریان اصولگرایی پدید آمده و ما مشاهده می‌کنیم امروز از درون جریان اصولگرایی انتقادات جدی به دولت وارد می‌شود. بدون تردید این وضعیت اگر ادامه پیدا کند اختلاف در بین اصولگرایان جدی‌تر خواهد شد. این موضوع نشان می‌دهد که یکدستی قدرت ممکن است در ظاهر اتفاق خوبی باشد اما در عمل باعث بروز مشکلاتی خواهد شد.

قیمت‌ها خواهیم بود. وی با بیان اینکه فرایند احیای برجام شروع شده است، تصریح کرد: به نظر من اختلافاتی که طرفین سر چند موضوع دارند در نهایت به سرانجام خواهد رسید. چرا که اروپا هم می‌داند اگر رفت ایران وارد بازار نشود، آن‌ها نیز دچار مشکل خواهند شد. از سوی دیگر ما نیز به اندازه کافی از عدم احیای برجام آسیب دیده‌ایم، بالاخره به روایتی ۸۰ الی ۱۰۰ میلیون بشکه نفت روی آب داریم که این برای ما درد نیست، بلکه هزینه‌ای است که باید جبران شود و به نظرم با قیمتی کمتر باید آن را به فروش برساند تا بخشی از مشکلات را حل کند لذا به این دلایل معتقدم برجام بالاخره احیای می‌شود، اما زمان آن مشخص نیست. حق شناس تأکید کرد که اگر برجام احیا نشود، قیمت ارز همچنان افزایشی خواهد بود و کالاهای وارداتی به کشور مجدد افزایش قیمت خواهند داشت.

امروز اعلام می‌شود قابل مقایسه است. نکته مهم در این زمینه این است که مردم توجهی به این آمارها نمی‌کنند و آنچه برای آنها حائز اهمیت است وضعیت اقتصادی و سفره آنهاست. مردم به سفره خود نگاه می‌کنند نه آمار. در حالی که یک سال از عمر دولت گذشته مردم این سوال را از خود می‌پرسند که در یک سال گذشته قدرت خرید آنها پایین آمده یا بالا رفته و عملکرد دولت در این زمینه به چه میزان موثر بوده است. آنچه برای مردم اهمیت دارد قیمت کالاهایی است که در زندگی روزمره آنها نقش دارد. مردم به آمار ی که ارائه می‌شود مبنی بر این که میزان تورم در طول یک سال گذشته در چه شرایطی قرار داشته اهمیت نمی‌دهند و آنچه برای آنها مهم است این است که در واقعیت چه تغییراتی در وضعیت اقتصاد کشور رخ داده است. مدیران دولت هنگامی که قصد دارند آمار و ارقام ارائه بدهند باید به مردم عادی توجه کنند که منظور آنها را متوجه شوند. اینکه موضوع را به عدد و رقم و کلی گویی بکشانیم چیزی نصیب مردم نمی‌شود و مشکلات آنها حل نخواهد شد. مردم تنها به دستاوردهایی توجه می‌کنند که پیامدهای آن را در زندگی خود مشاهده کنند.

رئیس‌جمهور در حالی از شروط چهارگانه درباره برجام سخن گفت که شرایط احیای برجام در دولت حسن روحانی به وجود آمده بود و دولت سیزدهم می‌توانست از مواهب برجام استفاده کند. آیا رویکردی که دولت رئیسی درباره برجام در پیش گرفته به شکلی است که دولت بتواند به واسطه آن مشکلات مردم را حل کند؟ واقعیت این است که از زمان تصمیم‌گیری درباره برجام زمان زیادی گذشته و این موضوع وارد یک فرایند فرسایشی شده‌است. فرسایشی شدن این موضوع نیز روی زندگی مردم تأثیرگذار بوده‌است. هنگامی که مردم در انتخابات حضور پیدا می‌کنند به هر کسی رأی می‌دهند که در آینده رئیس‌جمهور کشور شود امیدوار هستند که وی مشکلات آنها را حل کند و کاری کند که چالش‌های زندگی آنها کاهش پیدا کند. هر مسئولی باید در مقابل مسئولیتی که نسبت به مردم دارد پاسخگو باشد. صاحب‌خانه این کشور مردم هستند. به همین دلیل باید اصل را بر منافع و رفاه مردم گذاشت. برجام در گیر گروکنشی‌های سیاسی شده‌است. در اواخر دولت آقای روحانی این فرصت وجود داشت که برجام احیا شود. اگر این اتفاق رخ داده بود دولت سیزدهم می‌توانست از مواهب برجام استفاده

دولت رئیسی درباره برجام در پیش گرفته به شکلی است که دولت بتواند به واسطه آن مشکلات مردم را حل کند؟

واقعیت این است که از زمان تصمیم‌گیری درباره برجام زمان زیادی گذشته و این موضوع وارد یک فرایند فرسایشی شده‌است. فرسایشی شدن این موضوع نیز روی زندگی مردم تأثیرگذار بوده‌است. هنگامی که مردم در انتخابات حضور پیدا می‌کنند به هر کسی رأی می‌دهند که در آینده رئیس‌جمهور کشور شود امیدوار هستند که وی مشکلات آنها را حل کند و کاری کند که چالش‌های زندگی آنها کاهش پیدا کند. هر مسئولی باید در مقابل مسئولیتی که نسبت به مردم دارد پاسخگو باشد. صاحب‌خانه این کشور مردم هستند. به همین دلیل باید اصل را بر منافع و رفاه مردم گذاشت. برجام در گیر گروکنشی‌های سیاسی شده‌است. در اواخر دولت آقای روحانی این فرصت وجود داشت که برجام احیا شود. اگر این اتفاق رخ داده بود دولت سیزدهم می‌توانست از مواهب برجام استفاده

آمارهایی که در گذشته اعلام شده با آمارهایی که امروز اعلام می‌شود قابل مقایسه است. نکته مهم در این زمینه این است که مردم توجهی به این آمارها نمی‌کنند و آنچه برای آنها حائز اهمیت است وضعیت اقتصادی و سفره آنهاست. مردم به سفره خود نگاه می‌کنند

هادی حق شناس مطرح کرد:

اگر برجام امضا نشود قیمت ارز بالا می‌رود

یک کارشناس مسائل اقتصادی در خصوص احیای برجام اظهار داشت: برای اینکه اهمیت احیای برجام یا شرایط پسارجام دو مشخص شود، کافی است ما به اتفاقات دو سه سال اخیر اشاره کنیم. شیوع کرونا در سال ۲۰۱۹ منجر به این شد که اقتصاد جهان، بعد از چندسال رشد اقتصادی منفی را تجربه کند. جنگ روسیه و اوکراین که بخشی از مواد غذایی و انرژی جهان را کم ی با مشکل روبرو کرد، بار دیگر منجر به این شد بعد از چند دهه، نرخ تورم دو رقمی و دو برابری را تجربه کند. حالا شما تصور کنید که اقتصاد ایران هم با شوک خروج از

خبر

مقام معظم رهبری:

مهم‌ترین توفیق دولت احیاء امید و اعتماد مردم بود

ادامه از صفحه ۲

«داشتن نیت الهی و مخلصانه و پرهیز از کارهای نمایشی» دومین توصیه مقام معظم رهبری بود. حضرت آیتا... خامنه‌ای در همین زمینه خاطرنشان کردند: اطلاع‌رسانی اقداماتی که انجام می‌شود، منافاتی با اخلاص ندارد زیرا موجب افزایش امید مردم می‌شود. ایشان در توصیه سوم گفتند: به میان مردم رفتن را ادامه دهید و اسیر برخی جوسازی‌ها نشوید و البته در مواجهه با مردم صبر و تحمل به خرج دهید. مقام معظم رهبری حضور بی‌واسطه و مکرر رئیس‌جمهور و دیگر مسئولان دولت در میان مردم را دارای برکات و تأثیرات فراوان دانستند و افزودند: البته دولت مردمی فقط به معنای به میان مردم رفتن نیست، باید با برنامه‌ریزی دقیق و استفاده از دیدگاه‌ها و نظرات مختلف، زمینه جلب مشارکت مردم در عرصه‌های مختلف از جمله اقتصادی و سیاسی فراهم شود. حضرت آیتا... خامنه‌ای در توصیه چهارم بر لزوم عمل به وعده‌ها و پرهیز از بیان وعده‌های غیرقابل تحقق که زمینه‌ساز خدشه‌دار شدن اعتماد مردم می‌شود، تأکید کردند و به عنوان توصیه پنجم، با اشاره به موضوع طراحی نقشه جامع حرکت دولت، افزودند: مراقب باشید کارهای روزمره شما را غرق نکنند و برای اینکه دچار این افت نشوید با یک طرح کلان و نقشه جامع و قابل توضیح برای مردم، حرکت کنید. ایشان لزوم رعایت اولویت‌ها را به عنوان توصیه ششم مطرح کردند و گفتند: توان و امکانات دولت محدود است، بنابراین باید ابتدا سرفصل‌های اساسی مشخص شوند و سپس سرفصل‌ها و زیرمجموعه‌های آنها اولویت بندی شوند. مقام معظم رهبری با تأکید بر اینکه در شرایط کنونی، اولویت اصلی همچنان مسأله اقتصاد است، خاطر نشان کردند: البته این به معنای نادیده گرفتن سرفصل‌های دیگر همچون علم، امنیت، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگ نیست ولی اولویت باید اقتصاد باشد همراه با پیوست فرهنگی. حضرت آیتا... خامنه‌ای در خصوص موضوع اقتصاد چند نکته را بیان کردند. «لزوم انسجام مدیران اقتصادی و داشتن نظر واحد در مسائل گوناگون اقتصادی»، «مشخص کردن اولویت‌ها و تمرکز بر شاخص‌های اصلی و پیگیری روزانه آنها از جانب رئیس‌جمهور و دیگر مسئولان» نکاتی بود که رهبر انقلاب به آنها اشاره کردند. مقام معظم رهبری در بیان شاخص‌های اصلی اقتصاد گفتند: اندازه تورم، رشد اقتصاد، رشد سرمایه‌گذاری، رشد اشتغال، رشد درآمد سرانه و کاهش فاصله طبقاتی شاخص‌هایی هستند که باید به صورت دقیق و مستمر مورد توجه قرار گیرند. ایشان در توصیه بعدی، عمده‌ترین سرفصل در پیشرفت اقتصاد کشور را مسأله تولید خواندند و تأکید کردند: قطعانه با هر عاملی که تولید را تضعیف می‌کند، مقابله کنید. ایشان در بخش تولید کشاورزی، با اشاره به بحران غذا به دنبال وقوع جنگ اوکراین، مسأله امنیت غذایی را بسیار مهم دانستند و با یادآوری توصیه‌های مستمر قبلی مبنی بر لزوم خودکفایی در اقلام اساسی مانند گندم، افزودند: مسأله امنیت غذایی یک مسأله درجه یک است که نباید از آن غفلت شود. حضرت آیتا... خامنه‌ای در خصوص تولید صنعتی، با اشاره به مشکل کمبود سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، تأمین این سرمایه را وظیفه بانک‌ها خواندند و گفتند: بانک مرکزی سخت‌گیری‌های بجا و به موقعی را در خصوص کنترل ترانزاکتیه‌ها و آغاز برجام است اما باید مراقبت شود که این کنترل‌ها بر روی فعالیت‌های غیر مولد بانک‌ها همچون خرید زمین و سکه یا فعالیت‌های بنگاهداری آنها اعمال شود و تسهیلات لازم برای واحدهای تولیدی آسیب نبینند. مقام معظم رهبری در برشمردن اولویت‌های اقتصادی، مسأله مسکن را مورد توجه قرار دادند و گفتند: در قضیه مسکن عقب‌ماندگی زیادی وجود دارد که موجب افزایش سرسام‌آور قیمت و اجاره‌بها و رنج و زحمت مردم شده‌است. «ساخت پتروپالایشگاه‌ها»، «تکمیل زنجیره ارزش افزوده در صنایع معدنی و جلودگیری از خام‌فروشی»، «تکمیل مسیرهای حیاتی شمال – جنوب و شرق به غرب برای افزایش ظرفیت حمل و نقل بین‌المللی و همچنین مسیرهای ارتباطی و حمل و نقل داخلی» و «توسعه استفاده از ظرفیت بی‌بیل دریا» اولویت‌های دیگری بود که رهبر انقلاب بر آنها تأکید و خاطرنشان کردند: نگذارید ظرفیت‌های طبیعی و انسانی عظیم موجود در کشور هز برود. ایشان در پایان سخنانشان با تأکید بر پرهیز از نیمه‌کاره رها کردن کارها و ضرورت پیش گرفتن صبر و استقامت و افزایش کار جهادی برای حل مشکلات مترامکم و بجا مانده، بیان کردند: اگر به این توصیه‌ها عمل شود، ثابت خواهد شد که دولت سیزدهم دولتی کاملاً کارآمد، فعال و برطرف کننده مشکلات زندگی مردم است که نتیجه آن رضای پروردگار و مردم خواهد بود. مقام معظم رهبری همچنین با قدرانی از گزارش رئیس‌جمهور و چند تن دیگر از اعضای دولت گفتند: باید با فعالیت بیشتر بخش رسانه‌ای دولت و اطلاع‌رسانی هنرمندانه و باورپذیر، این دستاوردها را برای مردم بیان کرد.